

Założenia prac nad poszczególnymi elementami Planu
ochrony, stan rozpoznania, wstępne wnioski

OPERAT OCHRONY ZASOBÓW ABIOTYCZNYCH I GLEB

W SKIERBIESZOWSKIM PARKU KRAJOBRAZOWYM

Zespół autorski Operatu:

dr Łukasz Chabudziński

dr hab. Teresa Brzezińska-Wójcik, prof. UMCS

mgr Beata Chabudzińska

Dotychczasowy stan rozpoznania

Stan rozpoznania poszczególnych komponentów:

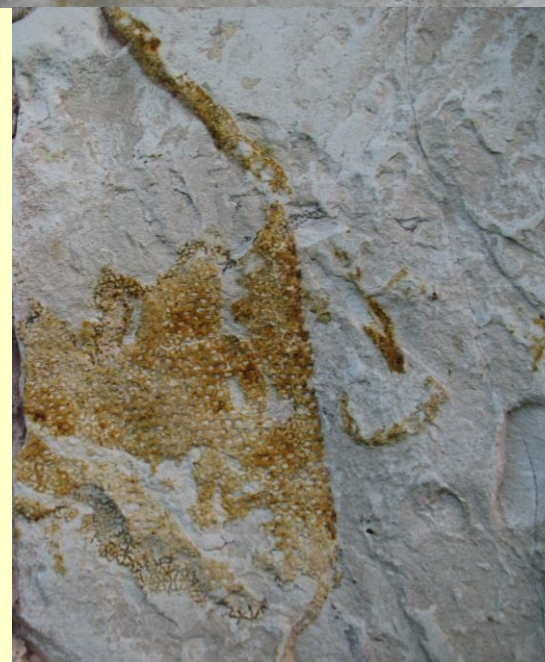
CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW ABIOTYCZNYCH i GLEB W PARKU

Tektonika

- zlokalizowano obszar Parku na tle jednostek tektonicznych i głównych uskoków;

Litologia skał i osadów różnego wieku

- opracowano mapę utworów powierzchniowych;
- zidentyfikowano odsłonięcia skał późnej kredy i czwartorzędu;
- zidentyfikowano skamieniałości występujące w skałach późnej kredy;
- zidentyfikowano miejsca eksploatacji skał (czynnych oraz zaniechanych);

Dotychczasowy stan rozpoznania

Stan rozpoznania poszczególnych komponentów:

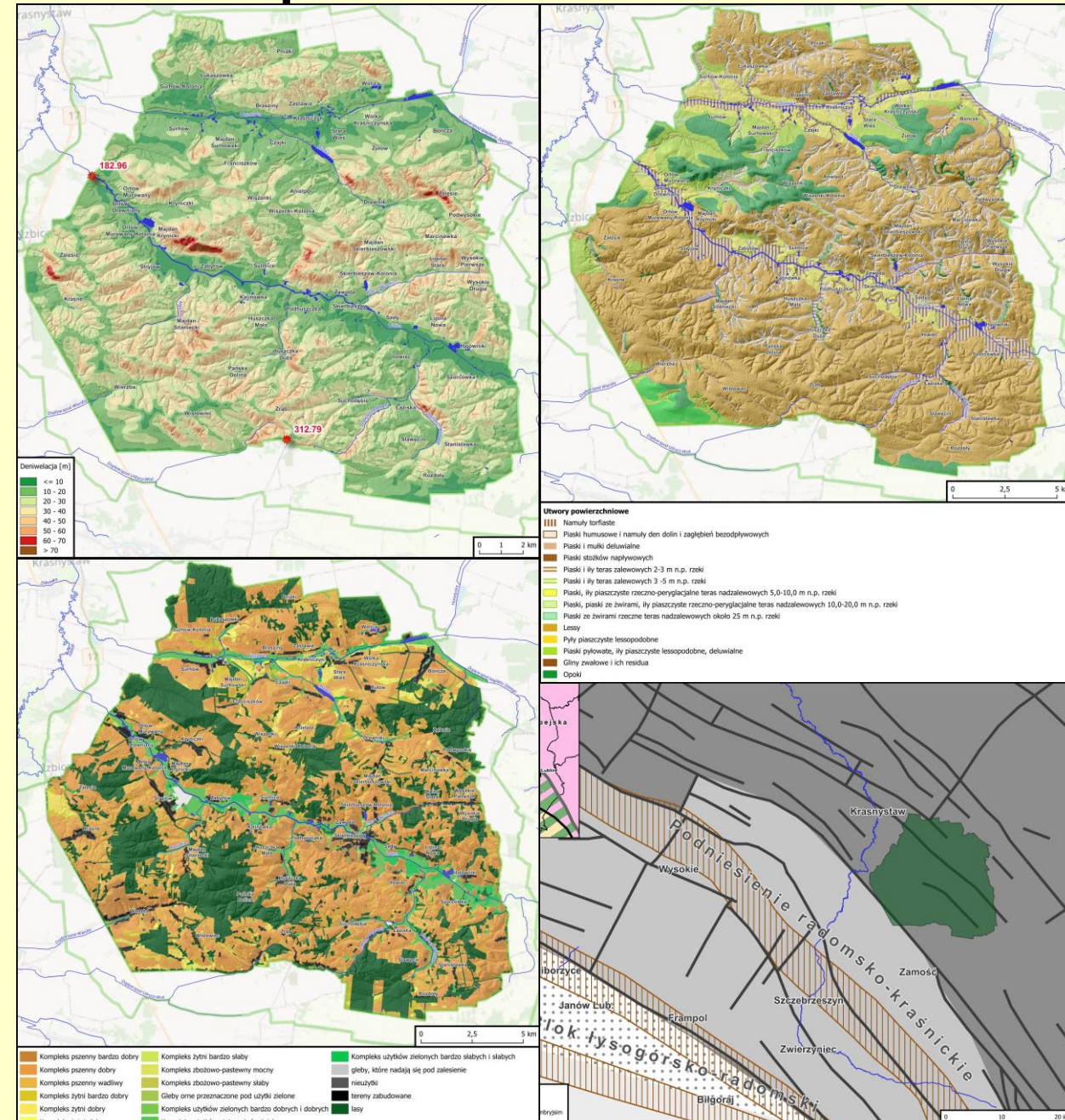
CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW ABIOTYCZNYCH I GLEB W PARKU

Cechy rzeźby terenu

- opracowano mapę form rzeźby;
- opracowano mapę deniwelacji;
- na podstawie NMT zinwentaryzowano systemy wąwozowe oraz głębocznice;
- wskazano dominujące procesy geomorfologiczne;

Gleby

- opracowano mapę kompleksów glebowych;

Dotychczasowy stan rozpoznania

Stan rozpoznania poszczególnych komponentów:

CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW ABIOTYCZNYCH I GLEB W PARKU

Zasobów wód powierzchniowych i podziemnych

- opracowano szczegółową charakterystykę wód powierzchniowych i podziemnych;
- zinwentaryzowano małe zbiorniki wodne i dokonano oceny ich cech;
- opracowano ocenę jakości wód powierzchniowych;
- przeanalizowano występowanie wód podziemnych;
- dokonano oceny występowania i funkcjonowania źródeł;
- określono obszary ryzyka powodziowego;
- zinwentaryzowano systemy melioracyjne i dokonano ocenę ich cech;

Warunki klimatyczne, jakość powietrza i hałas

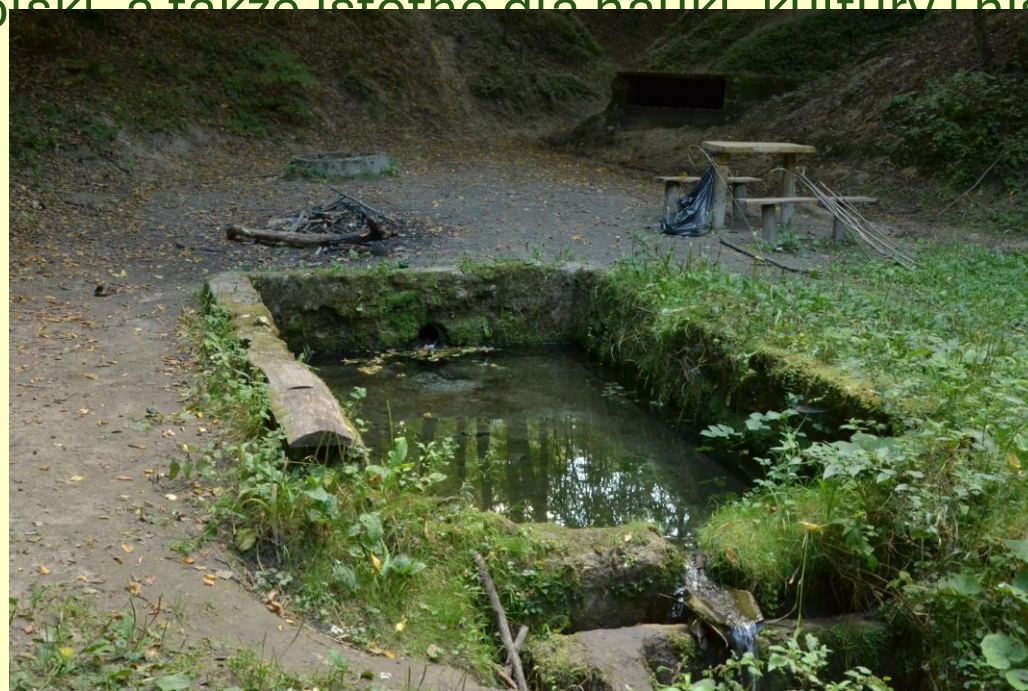
- opracowano cechy klimatu w oparciu o najnowsze opracowania klimatyczne oraz dostępne dane meteorologiczne

Dotychczasowy stan rozpoznania

Stan rozpoznania poszczególnych komponentów:

**ZBIORCZA WALORYZACJA ZASOBÓW ABIOTYCZNYCH i GLEB – określono/
zidentyfikowano:**

- **kryteria waloryzacji zasobów biorąc pod uwagę na dwie kategorie form rzeźby terenu –** pochodzenia naturalnego i antropogenicznego;
- **najcenniejsze obiekty przyrody nieożywionej i gleb w Parku –** ważne z punktu widzenia prezentacji i zachowania różnorodności Polski, a także istotne dla nauki, kultury i historii);

Dotychczasowy stan rozpoznania

Zidentyfikowane źródła danych:

- dane (opisowe i przestrzenne oraz mapy tematyczne) udostępnione przez Skierbieszowski Park Krajobrazowy
- dane (opisowe i przestrzenne) udostępnione przez Lasy Państwowe
- dane (opisowe) pozyskane z urzędów gmin
- dane (opisowe i przestrzenne oraz mapy tematyczne) pozyskane z PIG-PIB
- dane (opisowe i przestrzenne) pozyskane z GIOŚ
- dane (opisowe i przestrzenne) pozyskane z Wód Polskich
- dane przestrzenne z GUGiK (BDOT10k, NMT, PRNG, itp.)
- Numeryczny Model Terenu i jego pochodne
- **Centralny wykaz geostanowisk** (odstąpienia, formy rzeźby terenu, obiekty geokulturowe)
- **Centralny rejestr obiektów i obszarów chronionych** (rezerваты i pomniki przyrody, użytki ekologiczne, obszary Natura 2000)
- **najnowsze publikacje naukowe**

Prace diagnostyczne realizowane na potrzeby Planu ochrony

Weryfikacja

- zasięgów wydzieleni litostratygraficznych dla poszczególnych skał i osadów;

Aktualizacja

- miejsc funkcjonowania źródeł

Identyfikacja

- zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych dla Parku wynikających z gospodarczego użytkowania zasobów abiotycznych i glebowych;

Zdefiniowanie

- propozycji możliwych sposobów eliminacji lub ograniczenia zagrożeń związanych z erozją gleb na obszarach lessowych;

Opracowanie i wdrożenie

- procedury zbiorczej waloryzacji zasobów abiotycznych i gleb w Parku.

Zidentyfikowane problemy i zagrożenia dla zasobów abiotycznych i gleb oraz możliwe sposoby ich eliminacji lub ograniczenia w SPK

1. Intensywne uprawy roczne na potrzeby produkcji żywności / intensyfikacja

- monokulturowe uprawy soi, rzepaku, kukurydzy, słonecznika;
- inicjowanie oraz intensyfikacja

2. Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem

- niewłaściwe stosowanie środków chemicznych w rolnictwie;
- zmiana fizycznych i chemicznych właściwości gleb;
- zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi;
- zanieczyszczenie wód podziemnych i powierzchniowych.

Zidentyfikowane problemy i zagrożenia dla zasobów abiotycznych i gleb oraz możliwe sposoby ich eliminacji lub ograniczenia w SPK

3. Erozja

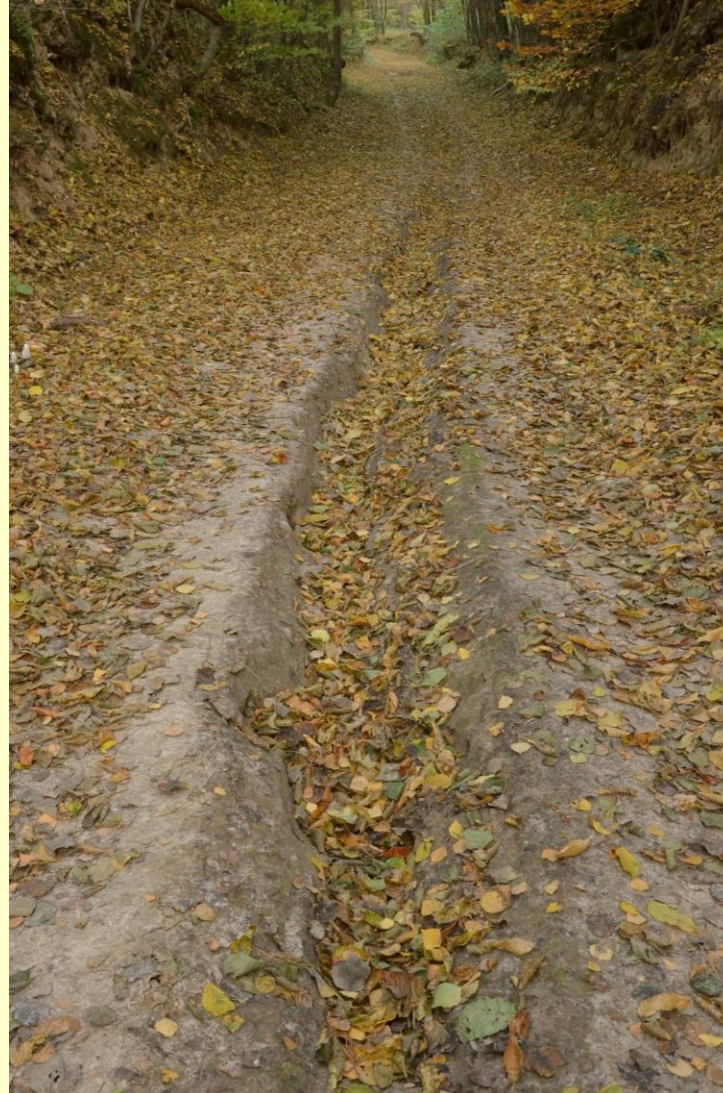
- erozja wąwozowa;
- erozja gleb (agrotechniczna i wodna);
- degradowanie szaty roślinnej – dotyczy szczególnie upraw polowych na zboczach i łąk w dolinach rzek;
- zagrożenie intensywną erozją wodną/wąwozową stoków użytkowanych rolniczo.

Zidentyfikowane problemy i zagrożenia dla zasobów abiotycznych i gleb oraz możliwe sposoby ich eliminacji lub ograniczenia w SPK

4. Ekstremalne zjawiska meteorologiczne

- zjawiska typu flash floods (powodzie błyskawiczne), które mogą wystąpić na całym obszarze Parku;
- w szczególności są na nie narażone dna dolin rzecznych niskiej rangi hydrologicznej, dna suchych dolin i wąwozy.

5. Antropogeniczne przekształcenia rzeźby

- niekontrolowany ruch lokalny, turystyczny oraz zmotoryzowany, a w szczególności aktywności związane z off-roadem;
- „modelowanie” skarp i stromych stoków (zmiany krajobrazu)

Zidentyfikowane problemy i zagrożenia dla zasobów abiotycznych i gleb oraz możliwe sposoby ich eliminacji lub ograniczenia w SPK

6. Zwiększenie zasobów wód powierzchniowych i podziemnych

- budowa i utrzymanie zbiorników małej retencji;
- kształtowanie i odtwarzanie retencji naturalnej poprzez renaturalizację lub renaturyzację koryt i brzegów cieków, odtwarzanie starorzeczy;
- zaprzestanie podejmowania nowych melioracji wodnych, pozostawienie dawnych melioracji bez odtwarzania/utrzymywania.

Cele do osiągnięcia w wyniku realizacji Planu ochrony (ocena wstępna do dyskusji)

1. Ograniczenie erozji uprawowej poprzez:

- wprowadzenie alternatywnych do płużnego systemów i zabiegów agrotechnicznych
- stosowanie odpowiedniego płodozmianu uprawowego

2. Przegląd wydanych pozwoleń wodno-prawnych i kontrola użytkowników wód;

3. Działania prewencyjne na etapie planowania przestrzennego;

4. Prowadzenie szkoleń i akcji promocyjnych i edukacyjnych wykorzystywania OZE;

5. Likwidacja nielegalnych składowisk azbestu (często znajdujących się przy drogach);

6. Szkolenia i edukacja w zakresie zapobiegania procesom erozji;

Zagadnienia do dyskusji w kolejnych etapach prac nad Planem ochrony

1. Popularyzacja walorów abiotycznych Parku i dążenie do ich udostępnienia w sposób przyjazny dla przyrody i krajobrazu;
2. Rekultywacja terenów zdegradowanych przez eksploatację opoki późnokredowej w celach edukacyjnych z myślą o rozwoju geoturystyki;
3. Utrzymywanie tradycyjnego użytkowania rolniczego i harmonijnego kształtowania krajobrazu wiejskiego;
4. Dostosowanie struktury upraw do warunków środowiskowych;
5. Ochrona źródeł oraz zagospodarowanie ich najbliższego otoczenia;
6. Naturalne i antropogeniczne przekształcenia wąwozów i głęboznic;
7. Brak dostępu do odsłonięć (teren prywatny).

